

РЕЦЕНЗИЯ

на проф. д-р Румяна Тодорова

по процедура за заемане на академичната длъжност **доцент** по:
област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.2. Педагогика
в катедра „Езиково обучение и информационни технологии”,
Педагогически факултет към Тракийски университет, Стара Загора

В конкурса, обявен в ДВ, бр. 81 от 11.10.2022 г. за заемане на академичната длъжност **доцент** по: *област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.2. Педагогика*, участва един кандидат – ас. д-р Анна Любомирова Арнаудова-Отузбирова, която понастоящем е преподавател по английски език, английски език и култура и екологично образование на английски език в Педагогическия факултет към Тракийския университет в Стара Загора.

Единственият кандидат по конкурса, ас. д-р Анна Любомирова Арнаудова-Отузбирова, е представила всички необходими документи, удостоверяващи съответствието на нейната кандидатура с изискванията на Закона за научните степени и звания, както и на Правилника на СУ за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на научни длъжности в Тракийския университет. Предоставените документи потвърждават верността на обобщените по групи показатели наукометрични данни за изследователската, преподавателската и експертната работа на ас. д-р Анна Любомирова Арнаудова-Отузбирова, които отговарят напълно на минималните национални изисквания по бл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ, както и на допълнителните изисквания на Тракийския университет.

1. Кратки биографични данни за кандидата

Ас. д-р Анна Арнаудова-Отузбирова има завършено висше образование магистър по Английска филология през 2000 г. в катедрата по Английска филология (понастоящем Англицистика и американистика) към ФКНФ, СУ „Св. Кл. Охридски”, София. През 2007-2009 г. кандидатката е учила в магистърска програма „Екология и опазване на околната среда“ към Аграрния факултет на Тракийския университет, Стара Загора, и има диплома за магистър по екология – опазване и управление на околната среда.

Била е докторант по Теория на възпитанието и дидактика в задочна форма на обучение към Тракийския университет, Стара Загора, и през 2016 г. успешно защитава дисертационен труд на тема „Интегративен подход за изучаване на английски език чрез екологично учебно съдържание при студенти педагози”.

През годините 2001-2003 г. е работила като преподавател по английски език в престижни центрове за изучаване на английски език в София (AVO-3 School of English, Bels&Belin Centre), по-късно в Стара Загора, а понастоящем (от 2003 г. -) е асистент по английски език в Педагогическия факултет към Тракийския университет в Стара Загора. Наред с английски език, Анна Арнаудова-Отузбирова преподава и английски език и култура, както английски език и екологично образование, а също и интегриране на предметно съдържание в обучението по английски език и хуманно-екологично образование.

Освен английски език, който владее на много високо ниво, за което свидетелства освен дипломата ѝ за висше образование, и сертификатът ѝ за преподаване на английски език като чужд на международно ниво, тя има добри познания по руски и испански език. В тясна връзка с темата на дисертацията, а и на хабилитационния ѝ труд Анна Арнаудова има и завършени курсове и сертификати във Великобритания, както следва: интегрирано обучение от Кейбридж (2013 г.) и следдипломна квалификация по Благополучие на животните, етика и законодателство от Университета в Уинчестър (2019-2021).

2. Научна и професионална дейност

Научните интереси на кандидатката са в областта на общата педагогика и методиката на преподаването на английски език, пряко свързана с преките ѝ задължения като преподавател по английски език на студенти от специалност „Начална училищна педагогика с чужд език (английски)”.

Научната и професионалната дейност на Анна Арнаудова-Отузбирова се изразява в участия в национални и международни конференции с доклади, които са публикувани в сборници, както и електронен учебник по проблематиката на дисертационния и хабилитационния ѝ труд. Голям брой публикации (11 на брой) имат пряко отношение към темата на монографията ѝ „Английски език и хуманно-екологично образование: Интердисциплинарни проекции” (2023 г.). Анна Арнаудова е участвала в редица университетски, национално-финансирани и международни проекти и програми по Еразъм, както и в проект BG051PO001-4.3.04 „Развитие на електронни

форми на дистанционно обучение в системата на висшето образование” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” още през 2014 г., което несъмнено ѝ е помогнало при новосъздалата се ситуация в обстановка на пандемията от Ковид-19.

2.1. Хабилизационен труд

Хабилизационният труд на ас. д-р Анна Любомирова Арнаудова, представен за обявения конкурс „Английски език и хуманно-екологично образование: Интердисциплинарни проекции” (2023 г.)“, се състои от увод, списък със съкращения, използвани в книгата, 5 глави, заключение, библиография и приложения. В него се разглеждат въпроси, отнасящи се до изучаването и преподаването на английски език на студенти от педагогически специалности чрез културологично и хуманно-екологично съдържание по един интересен начин на интегриране на английски език с други дисциплини. Това е монография, предназначена най-вече за студенти педагози, на които им предстои да преподават чужд език.

Теорията и практиката, отнасящи се до изследвания проблем, са представени във взаимна връзка. Разработката представлява много актуално и навременно изследване с определено практико-приложен характер, което го прави още по-стойностно за съвременното чуждоезиково обучение, тъй като съчетава в себе си елементи, свързани не само с преподаването на английски език, но и с целенасочено обръщане на внимание към екологичната и хуманната проблематики. Тази образователна тенденция на комбиниране на две и повече дисциплини в една е ориентирана към проблемите на земята и природата в световен мащаб, което повишава качествата на труда още повече. Това е неработено поле и има какво още да се желае в тази насока.

Монографията е много добре структурирана, съобразена с всички изисквания за едно такова научно изследване. Всички твърдения са обосновани и онагледени много добре, с богат илюстративен материал, състоящ се от таблици, диаграми, схеми, статистически изследвания.

Това, което намирам за положително, е, че са представени всички най-нови нормативни документи и политики на различни образователни институции, и в тази връзка изследването е съобразено със *Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030)*, която включва прилагането на STEM- и STEAM- базирано обучение на основата на създадените през 2020 г. STEM училищни центрове за разгръщане на компетентностите в областта на математиката, природните науки и технологиите.

Прави се и преглед на развитието на екологичното и на хуманното образование с техните предимства и предизвикателства, а и добрите практики в други държави по света. Съчетани са умело знания и умения в областта на чуждия език с такива от областта на хуманното и екологичното образование.

Наред с по-теоретичната част в изследването разработката има и практически ориентирана част, свързана с провеждане на емпирично проучване, като са използвани математико-статистически методи за анализ в социалните науки при обработване на емпиричните данни, а при обобщението на резултатите от експеримента са приложени дескриптивен анализ, корелационен анализ по Пийърсън, еднофакторен дисперсионен анализ ANOVA, Т-тест на Стюдент-Фишър. Тези статистически програми не са малко на брой, което говори за ориентираността на кандидатката в механизмите за обобщение на данните.

Библиографията е доста изчерпателна и включва много нови печатни книги и статии, както и интернет източници. Тя съдържа публикации от изследователи от чужбина и от България, като по този начин могат да се съпоставят разработки в една и съща област от различни гледни точки. Този факт говори за сериозната и задълбочена теоретическа основа на кандидатката по разглежданите въпроси.

Темите както на монографичния труд, така и на докторската теза са много актуални, тъй като са продиктувани от Държавните образователни изисквания, както и от политиката на ЕС в сферата на образованието.

2.2. Други публикации

Освен монографията ас. д-р Анна Арнаудова-Отубирзова има общо 22 статии, от които 3 публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, от които 1 в съавторство; 18 статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове, от които 4 в съавторство, и една глава в колективна монография. Има и издадено учебно пособие.

В областта на интегративните науки (съчетаване на английски език с хуманно, екологично и културологично образование) по темата на хабилитационния труд са и 3.1., 6.3., 7.12., 7.13., 7.14 и 7.15.

Различните форми на стереотипно представяне и интерпретиране на културата на северноамериканските индианци, както и въпросите, свързани с тяхната идентичност и културно многообразие, намират място в учебно помагало по

дисциплината „Английски език и култура“ със заглавие *Language and Culture Aspects of the English-speaking World* (Езикови и културни аспекти на англо-говорящия свят) (21.1.) и в съпътстващи публикации (6.1., 6.2., 7.2., 10.1.).

Освен това е актуализирано учебното съдържание по дисциплините „Английски език“ и „Английски език и култура“ чрез разработване на нови дидактически материали по Проект BG051PO001-3.1.07-0025 „Актуализиране и разработване на нови учебни програми на учебните дисциплини по специалностите в Педагогически факултет” – „Предучилищна и начална училищна педагогика”, „Начална училищна педагогика с чужд език”, „Социална педагогика”, „Специална педагогика”, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”.

Друга област, в която д-р Арнаудова-Отузбирова има публикация и е принос в обучението на студенти-педагози, е свързана с интегрирането на приказките в чуждоезиковото обучение за натрупване на езиковите знания, умения и компетенции, както и за стимулиране на когнитивното развитие на студентите-педагози (7.1.).

Тя има публикации и в областта на следдипломната квалификация „Учител по английски език“, ориентирана към взаимовръзката между мотивацията на учителите и успеха при усвояването на чуждия език (7.3., 7.5.).

Д-р Арнаудова има публикация във връзка с участието си в използването на „Скала за оценка на комуникационните умения“ за определяне нивото на комуникация между университетските преподаватели и студентите, обучаващи се в педагогически специалности в Тракийски университет, Стара Загора и Университет в Истанбул, което ще спомогне за подобряване ефективността на обучението и в други области на университетското образование (7.11.).

Няколко публикации (7.9., 7.10.) са посветени на проведено представително анкетно проучване на англоезичните заселници в югоизточния регион на Република България, което е иновативно за страната. Анализирани са факторите, оказващи влияние върху културната интеграция на чужденците в българското общество, съществуващите межкултурни различия и необходимите предпоставки за тяхното преодоляване. На тази база могат да се очертаят възможности за обогатяване на мултикултурния обмен в един специфичен историко-географски регион, както и за неговото социално-икономическо развитие.

Д-р Арнаудова-Отузбирова има общо 11 цитирания, както следва: 5 в монографии и колективни токове с научно рецензиране, от тях 1 в съавторство, и 6 в неререферирани списания с научно рецензиране, от които 3 в съавторство.

3. Препоръки

Добре би било в едно бъдещо изследване изследователката да проследи и анализира екологично ориентирани текстове на английски и български език в съпоставителен план, което ще даде възможност за сравнение на лексикални и граматически структури, както и на различни начини на представяне на една и съща или сходна информация през призмата на двете култури и посредством различни езикови проявления, но това предполага по-обстойно проучване от съвсем друг ъгъл.

4. Приноси

Научните и практико-приложните приноси в представените публикации са в следните направления: интегративни проекции на чуждоезиково обучение, английски език и култура, хуманно и екологично образование.

Темите са актуални и навременни в този свят на глобализация и динамични политически, социални, икономически или най-общо казано глобални процеси със съответните последици не само за общността, в която протичат, но и в по-мощабен план.

Хабилитационният труд на д-р Анна Арнаудова-Отузбирова има теоретична и практическа насоченост и стойност, както за чуждоезиковото обучение, така и за педагогиката като цяло, а и за интегрирането на екологичното, културологичното и хуманното съдържание в образованието и в преподаването на чужд език на студенти-педагози.

Освен това в областта на интегративните науки със същите приносни моменти са и 3.1., 7.12. и 7.13.

Друг приносен момент е свързан с интегрирането на приказките в чуждоезиковото обучение за натрупване на езиковите знания, умения и компетенции, както и за стимулиране на когнитивното развитие на студентите-педагози (7.1.).

В областта на следдипломната квалификация „Учител по английски език“ приносните моменти са ориентирани към взаимовръзката между мотивацията и успеха при усвояването на чуждия език (7.3.).

Приносен момент в разработките на д-р Арнаудова е участието ѝ в използването на „Скала за оценка на комуникационните умения“ за определяне нивото на комуникация между университетските преподаватели и студентите, обучаващи се в педагогически специалности в Тракийски университет, Стара Загора и Университет в

Истанбул, което ще спомогне за подобряване ефективността на обучението и в други области на университетското образование (7.11.).

По-горе е споменато едно интересно и полезно, а и иновативно за страната представително анкетно проучване на англоезичните заселници в югоизточния регион на Република България. Анализирани са факторите, оказващи влияние върху културната интеграция на чужденците в българското общество, съществуващите межкултурни различия и необходимите предпоставки за тяхното преодоляване. На тази база могат да се очертаят възможности за обогатяване на мултикултурния обмен в един специфичен историко-географски регион, както и за неговото социално-икономическо развитие (7.9., 7.10.).

5. Заключение

В заключение бих могла да кажа, че изложените по-горе приноси и качества, както и научната и професионалната ориентация на ас. д-р Анна Любомирова Арнаудова-Отузбирова в областта на педагогиката и чуждоезиконото обучение по отношение на публикационната ѝ активност и по отношение на нейната начетеност и умения за провеждане на академически анализ удовлетворяват изискванията на ЗРАС и на съпътстващите го правилници. На това основание предлагам на научното жури да гласува положително за присъждането на *ас. д-р Анна Любомирова Арнаудова-Отузбирова на научното звание „доцент” в област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.2. Педагогика към катедра „Езиково обучение и информационни технологии”, Педагогически факултет към Тракийския университет, Стара Загора.*

23.02.2023 г.

Изготвил рецензията:

/проф. д-р Р. Годорова/